

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kestävää päättöksentekoa kunnissa

Maria Salenius, erityisasiantuntija
[@Maria_Salenius](#)

24.9.2019
Kuntapäivä Kestävää
päättöksentekoa

*”Kunnissa on aina tehty
kuntalaisten hyvinvointiin
merkittävästi
vaikuttavia päätöksiä*

*– mutta ei välttämättä ole
aina tiedostettu päätösten
pitkän aikavälin
vaikuttavuutta.”*

*vaikuttavuutta.”
pitkän aikavälin*

Askeleet kohti kestävämpää päättöksentekoa

**Panostus
ennaltaehkäiseviin
toimenpiteisiin ja
huomio pitkän aikavälin
vaikuttavuuteen**

**Monipuolinen tiedon
hyödyntäminen
suunnittelussa ja
valmistelussa**

**Ennakkoarvioinnin
käyttöönotto**

A photograph of an autumn scene. In the foreground, a large tree with yellow and green leaves stands on a ground covered in fallen yellow leaves. In the background, a modern, multi-story building with large windows is visible. A purple semi-transparent box is overlaid on the left side of the image, containing white text.

Ennakkoarviointi (EVA) avaimena kestävään päättöksentekoon

Nykyinen maailma on nopea,
monimutkainen ja epävarma...

Asioiden ja vaikutuksien
jäsentäminen yhdessä etukäteen
tuottaa paremman lopputuloksen.

**Jäsentämiseen avuksi
päätösten vaikutusten
ennakkoarviointi (EVA):**

***Moninäkökulmaista
tarkastelua siitä, mitä
lyhyen tai pitkän aikavälin
vaikutuksia päätöksellä ja
sen mahdollisilla
vaihtoehtoilla on.***

- Ideana antaa päättäjälle monialaista tietoa tulevan päätöksen todennäköisistä vaikutuksista
- Päätösvaihtoehdot muodostetaan ja vaikutukset arvioidaan yhdessä muiden asiantuntijoiden kanssa
- Ihmisiin kohdistuvien vaikutuksien arviointi on lakisääteistä (ThL1326/2010 11§), huomaa myös laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 252/2017

Ennakkoarviointiin kannustavat:

- Päätösten kestävyys- ja vaikuttavuuden vahvistamisen tarve
- Laaja-alainen hyvinvoinnin edistäminen
- Lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) yleistäminen
- Kuntalaisten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen
- Niukkenevat resurssit
- Viestinnän monipuolistuminen

Vaikutusten ennakkoarviointi –suositus

http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=2572

Käsikirjasta oppaaksi

EVA

Yksittäisiä vaikutustyyppejä

- Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA)
- Lapsivaikutusten arviointi (LAVA)
- Ympäristövaikutusten arviointi (YVA)
- Terveysvaikutusten arviointi (TVA)
- Mielenterveysvaikutusten arviointi (MIVA)
- Sosiaalisten vaikutusten arviointi (SVA)
- Sukupuolivaikutusten arviointi (SUVA)
- Maaseutuvaikutusten arviointi
- Yritysvaikutusten arviointi (YRVA) ym.

Erilaisia vaikutuksia arvioidaan samanaikaisesti:

- 1) kuntalais-
- 2) ympäristö-
- 3) organisaatio- ja henkilöstö- sekä
- 4) taloudelliset vaikutukset

Näkökulmat Kuntaliiton suosituksessa

- Hyvinvointi ja terveys, yhdenvertaisuus, tasa-arvo: sukupuolten ja kieliryhmien välinen, osallisuus, työllisyys, elinkeinoelämä, tietoyhteiskuntataidot (sisältää tietoturvan, palvelujen ja sosiaaliturvan tason), turvallisuus, kattavuus ja saatavuus kunnan eri alueilla
- Ihmisten elinolot, terveys ja viihtyvyys, maaperä, luonnon monimuotoisuus, ilmasto, maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperintö, rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne
- Keskinäiset toimivaltamuutokset, uudet palveluiden tuottamistavat, organisaation tehtävien määrä, laatu ja menettelytavat, henkilöstömäärä, asema ja osallisuus, organisaation raportointi – tiedottamis- ja selvitysvelvoitteet ja kielelliset velvollisuudet
- Väestöryhmien ja kotitalouksien asema ja käyttäytyminen, yritysten toiminta ja niiden välinen kilpailu sekä markkinoiden toimivuus, kunnallistalouden yhteisöjen rahoitus, voimavarojen jako, työllisyys ja tuottavuus sekä palvelutuotannon muutos

Muita usein valittavia näkökulmia

Strategia

Miten päätös on linjassa strategian kanssa?

Miten toteuttaa strategiaa tai ohjelmia?

Yritysvaikutukset

Mitä vaikutuksia markkinoille?

Miten vaikuttaa paikallisten yritysten talouteen tai mahdollisuuksiin?

Lapsivaikutukset

Mitä vaikutuksia erityisesti lapsiin?

**Maaseutuvaikutukset,
Sukupuolivaikutukset**

Vaikutusten ennakkoarviointia voi hyödyntää eri tasoisesti

- **Suppeassa EVAssa** tarkastellaan valmisteltavana olevan päätösesityksen vaikutuksia eri näkökulmista samanaikaisesti lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä
- **Laajassa EVAssa** tulevalle päätösesitykselle haetaan eri vaihtoehtoja ja tehdään vertailuja eri näkökulmista: käsitellään useampaa päätösesitystä samanaikaisesti (vaikutukset ja vertailu)

1

PÄÄTÖS ENNAKKOARVIOINNIN TEKEMISESTÄ

Kunnan on hyvä linjata itselleen, mitkä päätökset vaativat ennakkoarviointia. Linjaus voi olla lista asioista tai yleinen periaatepäätös ennakkoarvioinnin toteuttamisesta.

2

PÄÄTÖSVAIHTOEHTOJEN MUODOSTAMINEN

Muodostetaan vaihtoehtoisia päätösesityksiä.

3

VAIKUTUSTEN TUNNISTAMINEN

Tunnistetaan ja esitetään päätösten vaikutukset eri näkökulmista:

- kuntalaisvaikutukset
- ympäristövaikutukset
- organisaatio- ja henkilöstövaikutukset
- taloudelliset vaikutukset

6 VAIHETTA ENNAKKOARVIOINNIN TOTEUTTAMISEEN

4

VAIHTOEHTOJEN VERTAILU

Vaihtoehtoja vertaillaan toisiinsa ja vertailun tulos kirjoitetaan perustelutekstiin. Esittelijä ottaa kantaa eri vaihtoehtoihin.

5

PÄÄTÖSESITYKSEN LAADINTA

Vaihtoehtojen vertailun jälkeen esittelijä esittää päätettäväksi parhaimpana pitämänsä ratkaisuvaihtoehdon.

6

PÄÄTÖKSEN SEURANTA JA ARVIOINTI

Kun päätös on tehty, sovitaan miten, kuka ja millä aikataululla päätöksen toteutumista seurataan.

Ennakkoarvioinnin juurruttajan muistilista:

- Nimetään vastuuhenkilöt toimialoittain, yksi valmistelija ei tee yksin
- Nimetään tukihenkilö, esim. hyvinvointikoordinaattori
- Laaditaan ohjeet
- Muistetaan että päätöksen laajuus vaikuttaa käytettyihin työtunteihin
- Päätetään esittämisen ja kokoamisen tapa
- Koulutaudutaan ja hankitaan tietoa
- Arvioidaan toteutumista säännöllisesti
- Jos ei ole käyttää paljon aikaa, tehdään se mitä annetussa ajassa ehditään eli sovitettava olemassa oleviin resursseihin
- Määritetään arvioinnin taso
- Harjoitellaan yhdessä rima alempana, nostetaan rimaa ja evausten määrää sopivassa tahdissa.
- Tutkitaan esimerkkejä ennakkoarvioinneista:

<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/paatosten-ennakkoarviointi/esimerkkeja-ennakkoarviointien-toteutuksista>

Ennakkoarvioinnin eli EVAn hyödyt

VALMISTELIJAT:

- Valmistelu on avoimempaa ja järjestelmällisempää
- Yhteistyö vahvistuu ja vastuu jakaantuu
- Toimialojen välinen dialogi kehittyy
- Yhteys kuntastrategiaan terästyy

PÄÄTÖKSENTEKIJÄT:

- Eri päätösvaihtoehdot tuodaan avoimesti esiin
- Vaihtoehtoja on helpompi verrata
- Valmisteluyhteistyö ja osallisuus vahvistuvat
- Päätökset ovat vahvemmin punnittuja ja perusteltuja
- Vastuunjako selkeytyy
- Päätökset ovat kestävämpiä ja vaikuttavampia

KUNTALAISET:

- Päätösten vaikutukset kuntalaisiin ja heidän hyvinvointiinsa on pohdittu kokonaisvaltaisesti eri näkökulmista
- Päätösten vaikuttavuus lisääntyy
- Päätöksenteon avoimuus kasvaa
- Osallisuus vahvistuu luoden luottamusta

Ennakkoarviointii nosallistaminen

- Aiheesta riippuen, aina ei tarvetta kuulla suoraan kuntalaisia, moninäkökulmainen viranhaltija/asiantuntija-arvio riittää.
- Vrt. ennakkoarviointi on osa normaalia valmistelua eikä kaikessa valmistelussa kuulla suoraan kuntalaisten mielipidettä.
- Jos kuullaan on tärkeää että aihe:
 - 1) kiinnostaa kuntalaisia
 - 2) vastauksilla on vaikutusta – kokemus kuulluksi tulemisesta
 - 3) kuulemisprosessi suhteutetaan resursseihin
- Joskus vuorovaikutteinen työ valtuuston kanssa voi riittää tuomaan kuntalaisnäkökulman riittävästi esille
- Ympäristövaikutusten osalta osalta toimitaan laissa säädetyin tavoin

Ennakkoarviointiin osallistamisen tavat

- ***Tilaisuudet:***

- Erilaiset keskustelu- ja kuulemistilaisuudet joko osana olemassa olevia rakenteita tai tarpeen mukaan erillisinä
- Eri ikäryhmät huomioivien menetelmien käyttö

- ***Kyselyt:***

- Tuottavat tietoa eri vaihtoehtojen punnintaan ja rikastuttavat näkökulmia
- Ei tarkoituksenmukaista että jokaisessa evauksessa oma kysely. Tarvitaan yhdistämistä ja suunnittelua.
 - Esim. yhdistetty kysely tulevien ennakkoarviointien tueksi
 - kysymysten yhdistely kunnassa jo olemassa oleviin kyselyihin
 - kevyet täydentävät somessa toteutettavat kyselyt

- ***Normaali palauteenanto:***

- Esim. Ylivieskassa on hyödynnetty lasten ja vanhempien antamia palautteita sekä asiakastyytyväisyyskyselyn tuloksia ennakkoarvioinnissa

A construction worker wearing a blue helmet with a headlamp, safety glasses, and a high-visibility yellow-green vest is standing on a silver step ladder. He is using a silver heat gun to apply a white material to a concrete wall. The ladder has 'REKOLIN PUTK' written on it. The background is a plain concrete wall with some pipes and a blue circular opening.

Sähköinen EVA-työkalu apuna

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Mistä löytyy? www.hyvinvointikertomus.fi

SÄHKÖINEN HYVINVOINTIKERTOMUS

VAIKUTUSTEN ENNAKKOARVIOINTI

Kuntaliitto

Valitse kieli... ▼

KIRJAUDU ULOS

Valitse dokumentti ▼

Ville Nieminen (ville.nieminen@kuntaliitto.fi) | | |

Sinulla ei ole valittua dokumenttia

Valitse olemassa oleva valikosta, tai luo uusi.

+ Uusi SHVK-dokumentti

+ Uusi EVA-dokumentti

Muokkaa arviointisisältöjä

- Näkökulmat
- Vaikutuskohteet

- Oman organisaation näköinen rakenne!
- Muokkaa, lisää, poista

Päätösesitykset, näkökulmat ja vaikutuskohteet

Voit lisätä, poistaa ja muokata päätösvaihtoehtoja, näkökulmia ja vaikutuskohteita. Näkökulmat ja vaikutuskohteet ovat yhteisiä kaikille päätösvaihtoehdoille. Muokkaukseen pääset klikkaamalla kohdetta. Voit myös muuttaa kohteiden järjestystä raahamalla ne haluaamaasi kohtaan.

Lisää vaihtoehto

Nykyiset päiväkodit - korjaukset

Kuntalainen

Ympäristö

Organisaatio ja henkilöstö

Talous

Yritysvaikutukset

Uusi yksityinen päiväkot

Uusi kunnan rakentama päiväkot

Sulje

Tallenna

Näkökulmat ja vaikutuskohteet

Näkökulma: Kuntalainen

Vaikutuskohde	Lyhyt aikaväli	Pitkä aikaväli	Indikaattorit	
Terveys ja hyvinvointi	0	0	0	
Kuvaus				
Ei vaikutuksia				
Työllisyys ja työelämä	3	1	0	
Kuvaus				
Eläköityvien henkilöiden vakanssien täyttäminen.				
Asiakkaan valintamahdollisuudet	-1	-1	0	
Kuvaus				
Asiakas voi toivoa tiettyyn päiväkotiin sijoittumista, ja toivomus otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon. Organisaatio kuitenkin päättää lopullisen sijoittumisen.				

Eri vaihtoehdot näkyvillä

Vaikutuskohde	Nykytila/nollavaihtoehto	Vaihtoehto 1: Peruskorjaus	Vaihtoehto 2: Uusi kuntorata
Kuntalainen			
Terveys ja hyvinvointi			
Lyhyt aikaväli	1	1	-1
Pitkä aikaväli	-2	1	2
Kuvaus	Lyhyellä aikajänteellä kuntorata on kuntalaisten hyödynnettävissä kuten tähänkin saakka, pitkällä aikajänteellä rapistuva kuntorata aiheuttaa tapaturma- ja onnettomuusriskin.	Lyhyellä aikajänteellä kuntorata on kuntalaisten hyödynnettävissä kuten tähänkin saakka.	Kuntorata ei ole käytettävissä lyhyellä aikavälillä, rakennusvaiheessa nykyinen rata suljetaan. Pitkällä aikavälillä käyttöasteen nousu ja turvallisuuden parantuminen tuovat hyötyjä.

Päätösesitysten vertailuun lisätukea

Uusi *Päätösesitysten vertailu* -toiminto (Toiminnot-valikko)

Voit ladata vertailun myös
PDF- ja Excel-muodossa

Päätösesitysten vertailu								
Toiminnot -								
	NOLLAVAIHTOEHTO		MAKSIMIVAIHTOEHTO		KOMPROMISSIVAIHTOEHTO 1		KOMPROMISSIVAIHTOEHTO 2	
	Lyhyt aikavali	Pitka aikavali	Lyhyt aikavali	Pitka aikavali	Lyhyt aikavali	Pitka aikavali	Lyhyt aikavali	Pitka aikavali
Ympäristö								
Ihmisten elinolot, terveys ja viihtyvyys	-1	-2	2	2	2	2	1	1
Maaperä, luonnon monimuotoisuus, ilmasto	-1	-2	2	1	1	1	1	1
Maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperinto	0	-1	1	1	1	1	1	1
Kuntalainen								
Terveys ja hyvinvointi	-1	-1	2	2	1	2	1	1

Yhteenveto numeerisista arvioinneista

Tehostevärit

PARASTA EVAUKSESSA:

- Vahvistaa yhteistyötä
- Voi muotoilla oman kunnan näköiseksi
- Ei erillistä päälle liimattua prosessia

Kiitos!

Maria Salenius

+358 50 561 0466

Maria.Salenius@kuntaliitto.fi

Twitter: @Maria_Salenius

Kommunförbundet.fi

PB 200, 00101 Helsingfors
Kommunernas hus, Andra linjen 14
00530 Helsingfors

